

Uvedba sodobnega sistema dolgotrajne oskrbe v Sloveniji ostaja nerešena naloga – sprejeti zakon je odložen z vladno namero, da bo dopolnjen. Dolžnost gerontološke stroke je raziskovanje oskrbovalnih potreb in možnosti ter objavljanje dobrih izkušenj, zato tudi v pričujoči – to je zadnji številki 25. letnika slovenske gerontološko-medgeneracijske revije – prevladujejo članki o tej vsebini.

Doktorandka Carmen Rajer, ki je v času priprave zakona o dolgotrajni oskrbi vodila v Posavju pilotni projekt dolgotrajne oskrbe, je napisala obsežen članek o uvajanju oskrbovalnih programov v lokalni skupnosti. V njih je krška Občina videla toliko koristi, da tudi po koncu pilotnega projekta deloma nadaljuje s temi novimi programi na lastne stroške. Sabina Ficko, ki dela v domu, se je s kvalitativno raziskavo poglobila v eno najbolj perečih tem v oskrbi – v prehod iz domačega okolja v ustanovo. Hud problem pri oskrbi v ustanovi so razjede zaradi ležanja – magistrski študentje zdravstvene nege so s profesorji raziskovali, koliko znanja o preprečevanju te poškodbe imajo medicinske sestre v domovih. Izkušena patronažna sestra in profesorica Mateja Berčan je raziskala ovire, ki jih je treba preseči v slovenskem sistemu zdravstvenega zavarovanja, da bi patronažne medicinske sestre uspešneje opravljale paliativne storitve na domu. Marta Grčar, socialna pedagoginja, ki se posveča razvoju metod za delo v skupnosti, poroča o inovativnem modelu za razvoj starosti prijazne skupnosti; oblikovali so ga v evropskem projektu petih alpskih držav. Ob robu tega projekta je nastal krajši, vsebinsko bogat intervju s prof. dr. Thilbauldom Moulaert o razvoju starosti prijaznih mest in občin v Evropi in drugod. Za razvoj razbremenilnih programov za družinske oskrbovalce, ki so bistveni element sodobne integrirane lokalne dolgotrajne oskrbe, so pomembni podatki o težavah in možnostih pri usklajevanju službenega dela z domačo oskrbo; te izkušnje na Irskem med pandemijo covida povzema prikaz iz gerontološke literature *Trk svetov*. Opozorimo še na dve poročili s kongresov: o stanju gerontologije in geriatrije v Sloveniji in iz mednarodnega kongresa o oskrbi na Tenerifih novembra 2022.

Po vsej Evropi manjka oskrbovalnega kadra, Slovenija ima poleg tega težave pri uvedbi sodobnega sistema dolgotrajne oskrbe. Tradicionalna družinska in sosedska paradigma oskrbe je nezadostna, čeprav nosi še vedno tri četrtine oskrbovalnega bremena v Evropi. Nedavna industrijska paradigma storitvene oskrbe v velikih domovih ne odgovarja potrebam današnjega človeka – politična usmeritev EU je deinstitutionalizacija oskrbe. Na mestu je torej vprašanje o razvojnih perspektivah tega vitalnega področja vsake skupnosti. Kot perspektiva se kaže edino razvoj integrirane dolgotrajne oskrbe v lokalni skupnosti. V Sloveniji ta razvoj blokirata državna centralizacija in neznanje o sodobni oskrbi. Občine in mesta doživljajo oskrbovalne potrebe prebivalstva, za reševanje pa nimajo ne sredstev ne zakonske možnosti. Nov slovenski sistem bo razvojno perspektiven, če bo država prevzela svoje naloge: vzpostavitev sistema, vsem dostopno sofinanciranje oskrbe (bodisi zavarovalniško bodisi proračunsko), postavitve kriterijev za osnovno kakovost oskrbe in dosledno kontrolo nad njo ter razvoj novih oskrbovalnih programov in metod. Zakon mora s finančnimi in drugimi mehanizmi usmeriti lokalne skupnosti v pospešen razvoj lastne oskrbe, javnost pa v ozaveščanje o njej. To je pogoj, da bo volja občinske politike in uprave, da bi ljudem reševale oskrbovalne stiske, učinkovita; in da bo gerontologija v zdravstveni, psihosocialnih in drugih strokah dobila nujno potrebni polet.

Ob vstopu v leto 2023 želi revija *Kakovostna starost* svojim bralcem ustvarjalno leto! Tudi v 26. letniku izdajanja revije si bomo prizadevali za aktualne in kakovostne članke za slovenski gerontološki in medgeneracijski prostor.